

OSSERVATORIO LETTERARIO

*** Ferrara e l'Altrove ***

Magyar nyelvű online melléklet - Supplemento online in lingua ungherese

<http://www.osservatorioletterario.net> - <http://xoomer.virgilio.it/bellelettere/> - <http://www.testvermuzsak.gportal.hu>

Ferrara, 2007. július 29. vasárnap

DÉL-OLASZORSZÁGBAN BARANGOLTAM – I. (Júliusi útinapló – 2007)

Szabadságunk alatt július 8-a és 20-a között kis családommal Dél-Olaszországban barangoltam. Annak ellenére, hogy majdnem 24 esztendeje élek Itáliában, mégis minden alkalommal, amikor megadatik a kirándulás lehetősége, ugyanúgy rácsodálkozom az ismert és ismeretlen látottakra, mint legelső olaszországi élményeim során.

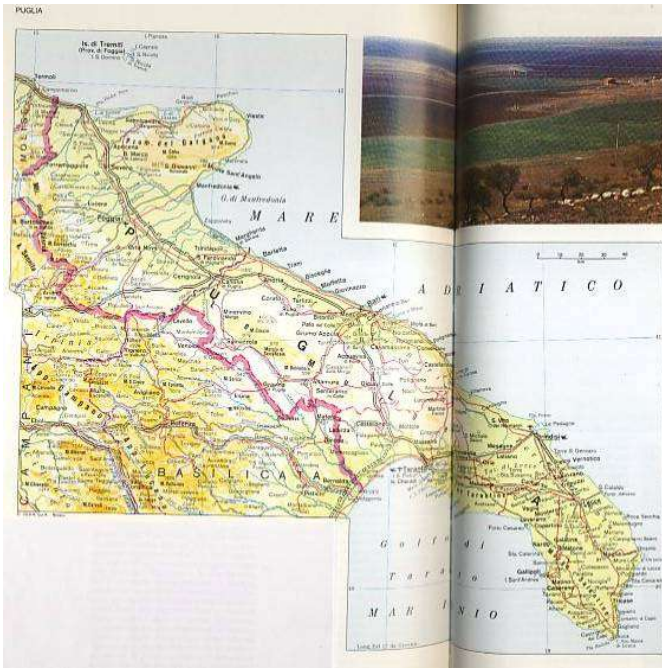

Szerencsénk volt. A legmagasabb hőmérséklet 35 fok volt, de száraz meleg a túránk legnagyobb esetében, sőt volt két hűvösebb nap is, úgyhogy, amikor átruccantunk a basilicai Materába, pulóverbe is kellett bújnunk. De ez csak délig tartott. A szabadságunk második napján délelőtt Grotta Castellana barlangjában két óráig három kilométeres barangolással hűsöltünk. Igaz, a lépcsők és az emelkedő terepeken való felkapaszkodás meg is izzasztott bennünket a 15 fokos hőmérséklet ellenére, de így is jól lehűltünk azért és elviselhetőbb volt a felszíni melegben való gyaloglás. Rengeteget mászkáltunk föl-le a hegyek csúcsán terjeszkedő, szűk sikátoros, fehér házas és kősziklás épületű városkákban. Ferrarában elutazásunk napjától javában dúlt a nappali 38-44 fokos hőség, addig délen a legmagasabb hőmérséklet a fent említett érték volt. Az sem mellékes a száraz meleg mellett, hogy 350-540 m tengerszint feletti magasságban császokáltunk, s nem 0-7 m között, mint Ferrarában. (Ferrara 7 méteres legmagasabb pontja az óvárosban van.) A 35 fokos meleget többnek éreztük viszont a csizmasarak keleti - (Macchia Mediterranea lúdón) és déli rivieráján Otrantótól Gallipoliig (az Adriai-

és Jón-tenger partján. De ott délutáni fürdéssel hűsítettük magunkat. Összesen három alkalommal sikerült. Különösen a Jón-tenger (Pescoluse szabadstrandján) kristálytisza vize volt élvezetes. Ez után a mi (ferrara) lúdóink zavaros vize egyáltalán nem vonzó... Itthon nem is fürdtem elmenetelünk előtt, délen avattam fel a nyári szezont tengeri lubickolással Macchia Mediterraneán egyszer és Pescolusében két alkalommal, a kirándulásaink befejezése után, kb. négy óra felé. Többször is bementünk fürdőzni. Szabadságunk utolsó napján érkezett meg délre is az északon már javában tomboló nagy hőség, úgyhogy ezeken a napokon a kirándulásaink gyaloglásai már sokkal nehezebben voltak.

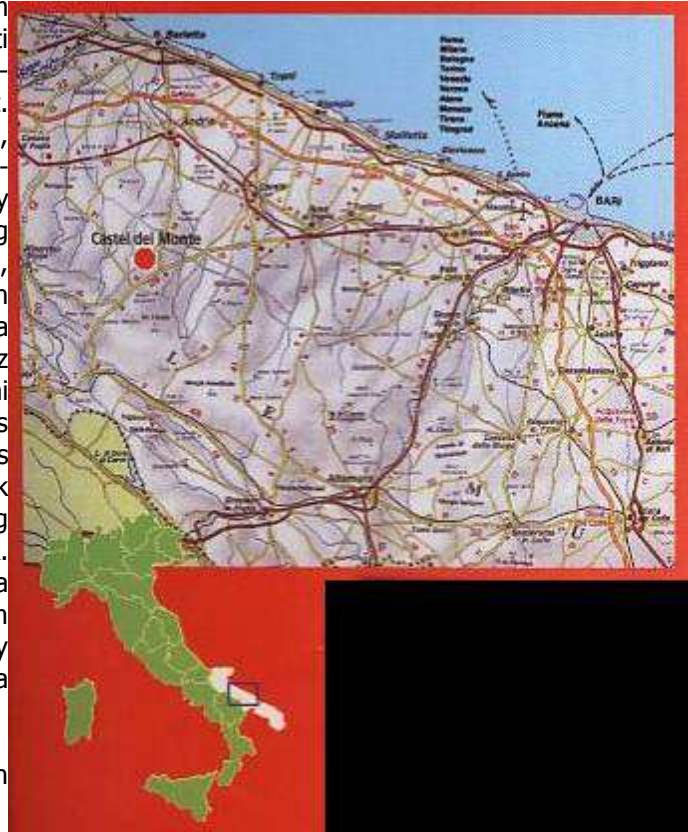
Több mint ezer fényképet kattintottam, jó néhány rövidebb videót is csináltam, s ehhez jönnek férjem és lányom képei is, összesen 890 db, tehát van sok szép rögzített emlékün.

Csodálatos helyeken jártunk. Az volt az érzésünk, mintha nem is Itáliában lennénk, s mintha elvarázsolt tájakon járnánk. Még mindig erős hatása alatt vagyunk.

Abban is szerencsénk volt, hogy megúsztuk a szabályok nélküli nép járműközlekedését! Ez volt az egyetlen negatívum és stresszelő. Pugliaiban – akár Nápolyban és még sorolhatnám a déli országreszeket - nem létezik semmiféle betartott közlekedési szabály, az elsőbbségmegadás, az indexelés, a jelzőlámpák betartása stb. szinte kivételes akció. Nagyon kellett figyelniük. Mivel mindhárman vezetünk, lányommal elméletben férjem mellett vezettünk s időben tudtuk figyelmeztetni azokra a hirtelen veszélyekre, amiket ő esetleg nem vett észre. Pedig 16 éves korától vezet, tehát 44 éves vezetési gyakorlattal és rutinnal rendelkezik szemben az én 19 éves vagy leányom 3 éves pilótatudományával. Minden kis láthatatlan, lejtő, szűk sikátorból hirtelen buktak elő az autók elsőbbséget meg nem adván. Ugyanez volt az útkereszteződéseknél. Még pirosban dudáltak, hogy már induljanak az első gépkocsik. Pirosban még nyugodtan áthajtottak... Hát bizony látható ez az agresszív és vezetői kultúra nélküli magatartás az autóikon ott a névjegyük: össze-vissza nyomott az

elejük, az oldaluk, a hátsó részük. Inkább autótemetőbe valók már azok a járművek. Nem hittem volna, ha nem tapasztalom személyesen! Ugyanis ennek a szabályok betartása nélküli vezetési stílusnak nagyon is hírhedt híre van! Még a hazai, magyarországi - különösen a budapesti és vidéki (itt első sorban akelet-magyarországi) vezetési kulturátlanság „versenypályáján” éreztem magam, de még ennél is veszélyesebb gépjárműforgalomban! Még a leccei szállásadónk is figyelmeztetett bennünket, mivel ők tudják, hogy az északiak és a külföldről jöttek nagyon is szigorúan betartják a közlekedési előírásokat. Ez volt csak kellemetlen. De csodák csodájára – ellentétben az információval - magában Leccében nem talákoztunk olyan nagy fokú agresszivitással, szabálytalansággal, mint Magliában, Cisterninóban vagy Martina Francában. Ez utóbbiban volt a legidegölőbb. Éppen ezért hagytuk ki, s a nagy fekete krónika napi, friss hírei (lövöldözések, gyilkosságok, nemcsak leszámolások, hanem közlekedési koccanások miatt is vadnyugati stílus) miatt - amik ott tartózkodásunkor történtek - kihagytuk Barit, Brindisit, Tarantót. Igaz nem is volt tervben, de nagyszerű kiránduló, túraritmusunk miatt belefért volna a programunkba. Szerencsére megúsztuk nemhogy koccanás, de karcolás nélkül, és rengeteg fantasztikus élménnyel tértünk haza! Meleg, családi fogadtatásban, nagyszerű ellátásban részesültünk mindegyik szálláshelyünkön: akár a szállodai és Bed & Breakfast szállásunkon, akár az önálló apartman tulajdonosa részéről. Éttermi étkezéseink során is kiváló helyi kulináris jellegzetességekkel ismerhettünk meg teljes megelégedésünkre. De még a kirándulásaink során az útközben elfogyasztott meleg szendvicsek is kiváló ízűek, gusztusosak voltak. Pugliaiban mindenféle péksütemény, így a kenyeré is nagyon finom, amelyekről a régi - nem a mostani! - jó hazai kenyéríz és péksütemény jutott eszembe! Tehát minden remek volt, s ez a lényeg.

Nos, de beharangozás után most nézzük hogyan is alakult utunk dél felé és mi mindent láttunk...

1. nap, július 8., vasárnap: az indulás napja

Július 8-án reggel hatkor, időben keltünk útra, hiszen már messze jártunk, rég hátunk mögött hagyva a kritikus pontokat, amikor hallottuk az olasz Rai Rádió úti információiban, hogy kilométeres sorok kígyóznak vagy éppen várakoznak az autópályákon, a forgalmasabb országutakon. Mivel mi még közepesen forgalmas autópályán haladtunk Riminiig, ennek köszönhetően vezetés közben még gyönyörködhettünk is a táj szépségében, ahogy Emilia-Romagna tartományt elhagyva haladtunk egyre délebbre az Adriai Riviérán keresztül Marche, Abruzzo és Molise tartományokon át Puglia-ba, a „csizma sarkába”. Minél délebbre haladtunk, annál jobban láthattuk, hogy az Adria-parton a kelet felé lejtő Appenninek leérnek a

partokig. A hegyek dél felé egyre magasabbak, legzordabbak Abruzzóban, ahol a magaslati üdülőhelyek a 2793 méterig emelkedő La Maiella, azaz Monte Amaro csoportjában, vagy a Campo Imperatore a Gran Sasso d'Italia (2912 m) aljában nyáron a hegymászóknak, télen a síelőknak kimondottan paradicsom. 5/6 órás autótút után megérkeztünk a nagy kiterjedésű Puglia tartományba, míg megálltunk már Puglia tartományban, pontosan délben Castel del Montéban megcsodálni a nyolcszögletű várat. Még mielőtt bemutatnám ezt a várat, hadd ejtsék néhány szót magáról Puglia tartományról, már csak azért is, mert általában a magyar turisták Róma után Nápoly felé veszik útjukat, kevesen jutnak el erre a vidékre.

Puglia nagy kiterjedésű tartomány. A legdélibb pontjától, a Santa Maria di Leuca-foktól végigjárva a legrövidebb útvonal is csaknem akkora, mint a a Tírrén-tengerparton Paestumtól Reggio Calabria-ig. Hogy pontos földrajzi adatokkal is szolgáljak: 19.348 km² kiterjedésű 4.26.000 lakos jut egy km²-re. A legkeletibb pontja Capo d'Otranto, az Adriai-tenger partján. Egyazon hosszúsági körön fekszik Budapesttel, tehát ugyanabban az időben világosodik és esteledik, mint hazánk fővárosában. (Ferrarában pl. kb. fél órával később virrad.) A legdélibb része a „csizma sarka”, a Salentói-félsziget, amelynek nevezetes városai Taranto, Gallipoli, Otranto és Lecce. Más városok mellett az utóbbi háromban is jártunk.

Nem szándékozom történelmi előadással terhelni tisztelt Olvasóimat, csak megemlítem, hogy ez már őstörténeti időkben sűrűn lakott terület volt, majd a továbbiakban illír törzsek lakták, mint pl. a messapiusok, akiknek jelenlétéről néhány régészeti lelet tanúskodik. Erről majd később fényképet is láthatnak. A Salentói-félsziget antik neve Messapiusi-félsziget (Penisola Messapica) A Kr. e. VII. századtól pedig a legteljesebb görög kolonizálás alá került a „csizma sarka”. Mélyen hatott rájuk a görög kultúra. Hosszú

időn át hadakoztak a rómaiakkal a III. sanniti háborúban, a II. pun háborúban és a szövetségi háborúban de csak Kr. előtt 90 után igázták le őket teljesen.

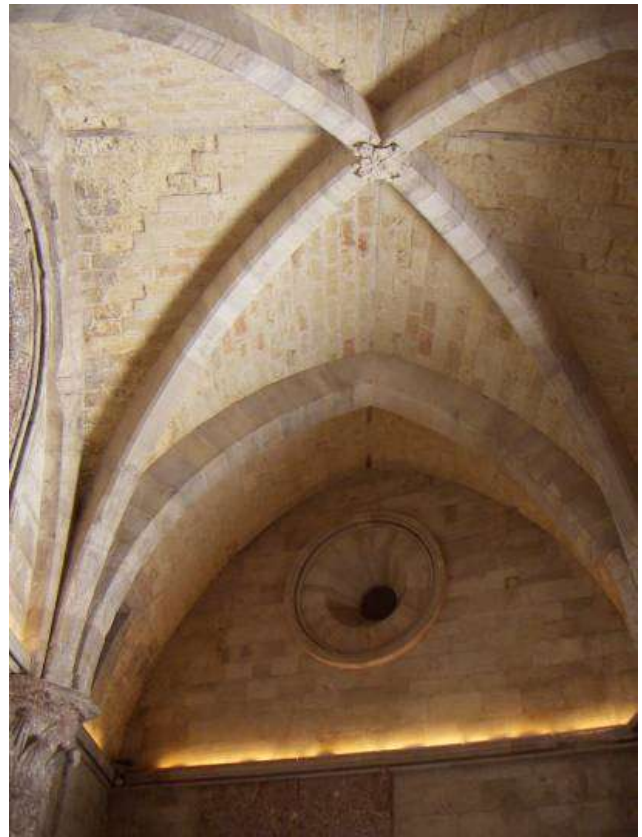
Hallatlanul szép látvány volt az oleandebokrokkal, kaktuszokkal (indiai füge, azaz „fichi di India), olajfákkal övezett autópályán haladni, s gyönyörködni az élénk táruló látványban. Hegyekben a városok között kanyargó országutakról pedig hallatlan kiterjedésű nemcsak évszázados, de évezredes, vastag törzsű olajfaerdők húzódtak. Ez a föld gazdag vasban, ezért vörös színben pompázik, s mivel sziklás terület is, igen érdekes látvány, az országutak félméteres sziklaköves szegélyezése, s ugyanilyen szegélyekkel látható a legelők egymástól való elválasztása is. (ld.: hasonló, mint alább a vár előtt látható sziklaszegély.)

Szálláshelyünk előtti és első megállónk **Castel del Monte** volt Bari megyében, amelynek 540 m magas csúcsán méltóságteljesen terpeszkedik az impozáns, nyolcszögletű, nyolc tornyú, középkori vár, amely a legjobban tükrözi II. Frederico di Svevia, azaz II. Frigyes (1194-1250) egyéniségét. 1229 és 1249 között építtette. Ez a kastély tekinthető Dél-Olaszország idő előtti gótikájának egyik kiemelkedő példányának: a római-keleti és a gótikus építőművészet remeke. A felülről fényképezett vár képét (ld. az előző oldalon) t Stefania Moia „Castel del Monte” (Mario Adda Kiadó) c. könyvének belső borítóképét kölcsönöztem. A várkastély magasságának kb. a felén, a külső falán látható perem jelzi ahonnan kezdődik a második emelet, ahová csigalépcsőn lehet feljutni. A bejárati kapu gót és román stílus ötvözeté.

Mivel a történelem viharai során széthordtak mindent, egyetlen berendezés sem volt található. De így is rendkívül szuggesztív hatású még belülről is. Egy két várbeli galamb lakja. Reméljük, sikerül onnan kiűzni őket, mert tönkretelhetik a márványfalakat. Most pedig íme, minden kommentár nélkül járjuk körül a várat, barangoljunk a váron belül! Van látnivaló bőven:

A baloldali oszlop ún. erezett márványból van.

A kastélyból kiérve megálltunk pihenni egy pillanatra az egyik szegleténél és belemerengtünk a távoli horizontba:

Míg el nem feledem: még ma is azt tartják, hogy II. Frigyes által megrendelt építmények közül ez a várkastély a legrejtélyesebb. Ez egy olyan kastély, ahol talán sosem tartózkodott a császár, de ahol paradox módon a kollektív képzeletben itt érzékelhető leginkább fenyegető jelenléte.

Mikor és miért építették? Miért éppen erre a hegycsúcsra? Valóban védtelen volt ez a vár? Hogyan értékeljük azt a híres dokumentumot, amely megemlíti a vár létezését már II. Frigyes születése előtt? Félretéve a feltételezhetően megoldhatatlan rejtélyeket, a történészek között még ma is folyik a vita e dokumentum miatt. Raffaele Licinio történész azt írja, hogy a jelenlegi dokumentációk (írásos és materiális) értelmében minden értelmezés, minden funkció és adat plauzibilis, amely Castel del Montéra vonatkozik, de azért nem fogadható el.

Mágikus-ezoterikus atmoszféra, ámító vonzás a piramisokhoz, Szent Grál-legenda mind-mind varázslatosan lebeg körül ezt az impozáns, méltóságos középkori várat. II. Frigyes ezt a várat is a földterület ellenőrzése, felügyelete céljából emeltette.

Háromféle építőanyagot alkalmaztak a vár felépítéséhez: helyi mészkövet, amely a meteorológiai körülményektől függően fehér vagy rózsaszínes; fehér és enyhén erezett márványt (az első emelet ablakainál, a termék díszítésénél, s a berendezések nagy részénél) és korallkavicsot (az első emeleti termék díszítésénél, kívül és belül az ajtók, ablakok szegélyezésénél, a főbejáratnál). A díszítéseknél a színek élénkebbé tételéhez vörös földtörmeléket és agyaggal megkötött meszet használtak, ami még most is található a környék kőbányáiban.

Kicsit el is fáradtunk a várból lévő sok lépcső megmászásától is, ráadásul a hőmérő higanyszála még magasabbra szökött, elérte a 35 fokot. Időben kifogtuk a soros turistaszállító buszt, amely visszavitt bennünket a parkolóba. A Programunk első állomásának színhelyét megtekintettük, így hát nem maradt más irány a szálláshely: A La Terrazza del Quadrifoglio (a Négylevelű lóhere Terasza) szállodát megtalálni. Délután négykor értünk meg, ahol igen barátságosan fogadtak bennünket. A szállodatulajdonos felüdülésünkre felajánlott fejjenként két pohár frissen csapolt világos sört. Lányunk coca colát ivott. Jól esett, szívesen elfogadtuk, hiszen nagyon megszomjaztunk Alig vártuk, hogy lezuhanyozhassunk és a vacsoraidőig kicsit ledőlhessünk. Hosszú volt az út idáig.

A dél-olaszországi általános nagy meleg miatt itt az a szokás, hogy jóval később mennek vacsorázni, mint mi északiak. Nálunk általában este nyolckor – de nem ritkák az este 6-7 óra között vacsorázók sem – vacsoráznak az emberek. Délen viszont este kilenckor – bár az étterem már nyitva van nyolckor – a korán vacsorázók ülnek asztalhoz. Általában fél tíz, tíz körül szállingóznak be az emberek, s egyszer csak azon vesszük észre magunkat, hogy telt ház van.

Mi fél kilenckor mentünk le a szállodánk elegáns éttermébe, mégpedig a fedett teraszára. Nem mi voltunk az első esti korai vacsorázni kívánók, pedig azt hittük, hogy senki nem lesz rajtunk kívül abban az órában. Persze, mondanom sem kell, nem olaszok voltak. Most még melegebb fogadtatásban volt részünk, mintha már régi ismerősök lettünk volna. Az étterem helyi tipikus ételeit és különlegességeit rendeltük mint mindig minden alkalommal, ha idegen tájakra mentünk. Ezen az estén a tengeri herkentyűk hideg és meleg előétel-remekeit kaptuk. Nem is emlékszem hány tálal hoztak ki, rengeteg és változatos, szemet és hasat gyönyörködtető fogások voltak. Nemcsak impozáns tálalással, valóban kitűnő ízekkel. Igaz, nem tudtunk mindent elfogyasztani abból a valóban tengernyi mennyiségből, de annyit ettünk minden tálból, amennyi jól esett. Mi szülok fehér borban és mellette ásványvízzel úsztattuk a halat. Igazán jól esett minden falat, már csak azért is, hiszen ebédidő körül, a várkastélytól távozván egy országút menti bárban csak egy meleg szendvicset ettünk. A nagy melegben ennyi elég is volt, de estére már korgott a gyomrunk, kopogott a szemünk az éhségtől. Fél tizenkettőkor álltunk fel az asztaltól s a még zsúfolt éttermet hátunk mögött hagyván nyugovóra tértünk. Nem kellett messzire mennünk, átszelve a zárt, ugyancsak impozáns éttermet felcihelődtünk a lépcsőn a 13-as számú szobánkba. Nem kellett egyikünket sem elringatni. Álmunkban már a másnapi programunkról álmodtunk: Grotta di Castellana és Alberobello volt az uticél.

1.) Folyt. köv.

**© B. Tamás-Tarr Melinda
OSSERVATORIO LETTERARIO**